

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 10

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

BO'LAJAK SHIFOKORLARDA EMOTSIONAL INTELLEKTNING GENDER XUSUSIYATLARI EMPIRIK TADQIQOT

Karimov Jasurbek Jamalidinovich

Qo'qon universiteti Andijon filiali, o'qituvchi.

e-mail: jasurbekjabooo@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8232-2596>

Annotatsiya.

Mazkur maqolada 2–3-kurs tibbiyot talabalarida emotsional intellektning gender xususiyatlari kompleks empirik tahlil qilingan. Tadqiqotda 168 nafar respondent ishtirok etgan. Emln va Bar-On yondashuvlari asosida emotsional intellekt komponentlari gender guruhlarida kesimida qiyosiy tahlil qilingan. Natijalar ayrim komponentlar bo'yicha gender tafovutlari mavjudligini, emotsional intellektning umumiy indeksi bo'yicha esa guruhlar ko'rsatkichlari bir-biriga yaqinligini ko'rsatgan.

Kalit so'zlar: emotsional intellekt, gender xususiyatlari, bo'lajak shifokorlar, tibbiyot talabalar, Emln, Lyusin, Bar-On modeli, empatiya, stressni boshqarish.

ГЕНДЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА У БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ ЭМПИРИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ

Каримов Жасурбек Жамалидинович

Андижанский филиал Кокандского университета, преподаватель.

Аннотация.

В статье представлен комплексный эмпирический анализ гендерных особенностей эмоционального интеллекта у студентов медицинских вузов 2–3-х курсов. В исследовании приняли участие 168 респондентов. На основе подходов ЭмИн и Бар-Она проведён сравнительный анализ компонентов эмоционального интеллекта в гендерных группах. Результаты выявили наличие гендерных различий по отдельным компонентам, тогда как показатели общего индекса эмоционального интеллекта в исследуемых группах оказались близкими.

Ключевые слова: эмоциональный интеллект, гендерные особенности, будущие врачи, студенты-медики, ЭмИн, Люсин, модель Бар-Она, эмпатия, управление стрессом.

GENDER FEATURES OF EMOTIONAL INTELLIGENCE AMONG FUTURE PHYSICIANS AN EMPIRICAL STUDY

Karimov Jasurbek Jamalidinovich

Andijan Branch of Kokand University, Lecturer.

Abstract.

This article presents a comprehensive empirical analysis of gender differences in emotional intelligence among second- and third-year medical students. A total of 168 respondents participated in the study. Based on the Emln and Bar-On approaches, the components of emotional intelligence were comparatively analyzed across gender groups. The findings revealed gender differences in certain components, while the overall emotional intelligence index showed similar scores across the groups.

Keywords: emotional intelligence, gender differences, future physicians, medical students, Emln, Lyusin, Bar-On model, empathy, stress management.

Kirish. Zamonaviy tibbiy ta'lim tizimida bo'lajak shifokorni tayyorlash jarayoni faqat nazariy bilim va klinik ko'nikmalarni shakllantirish bilan cheklanmaydi. Tibbiy faoliyatning o'ziga xos xususiyati shundaki, shifokor turli yosh, ijtimoiy va psixologik xususiyatlarga ega bo'lgan bemorlar bilan doimiy emotsional va kommunikativ aloqada bo'ladi. Bemorning xavotiri, qo'rquvi, og'rig'i, noroziligi yoki noaniqlik holatini to'g'ri anglash, o'zining emotsional reaksiyalarini nazorat qilish hamda murakkab vaziyatlarda konstruktiv muloqotni saqlab qolish shifokorning kasbiy faoliyatidagi muhim psixologik kompetensiyalar qatoriga kiradi. Shu nuqtayi nazardan, emotsional intellekt tibbiyot mutaxassisining kasbiy va kommunikativ kompetentligini shakllantiruvchi muhim psixologik omillardan biri hisoblanadi.

Emotsional intellekt tushunchasi shaxsning o'z va boshqa insonlarning emotsiyalarini anglash, ularni farqlash, emotsional holatlarni boshqarish hamda ushbu bilimlardan shaxslararo munosabatlarda samarali foydalanish qobiliyatlarini ifodalaydi. Tibbiy ta'lim nuqtayi nazaridan ushbu qobiliyatlar bemor bilan samarali muloqot qilish, klinik vaziyatlarda emotsional muvozanatni saqlash, stressni boshqarish va bemor-markazli yondashuvni amalga oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Tibbiyot talabalarida yuqori emotsional intellektning stressni yengib o'tish va kasbiy tayyorgarlik bilan bog'liq jihatlari turli tadqiqotlarda ham qayd etilgan. Masalan, Gana tibbiyot maktabi talabalarini o'rgangan tadqiqotda emotsional intellekt darajasi baholangan va gender o'rtasidagi farq statistik jihatdan ahamiyatli emasligi aniqlangan.

Emotsional intellektni o'rganishda turli nazariy va diagnostik yondashuvlarning mavjudligi ushbu konstruktning ko'p qirrali ekanligini ko'rsatadi. D. V. Lyusin tomonidan ishlab chiqilgan EmIn metodikasi emotsiyalarni tushunish va boshqarish bilan bog'liq individual xususiyatlarni aniqlashga yo'naltirilgan bo'lib, shaxsning o'z emotsiyalarini va boshqa insonlarning emotsiyalarini anglash hamda ularni boshqarish xususiyatlarini baholash imkonini beradi. Shu bilan birga, R. Bar-On tomonidan taklif etilgan emotsional-ijtimoiy intellekt modeli emotsional intellektni intrapersonal va interpersonal kompetensiyalar, stressni boshqarish, adaptivlik hamda umumiy ruhiy holat kabi kengroq komponentlar orqali tavsiflaydi.

Mazkur ikki yondashuvning nazariy mazmuni bir-birini ma'lum darajada to'ldiradi. EmIn emotsiyalarni tushunish va boshqarishning individual-psixologik jihatlariga ko'proq e'tibor qaratsa, Bar-On modeli shaxsning emotsional-ijtimoiy faoliyati, stressli vaziyatlarga moslashuvi va shaxslararo munosabatlarini kengroq kontekstda baholash imkonini beradi. Shuning uchun ularni parallel qo'llash tibbiyot talabalarining emotsional intellektini faqat bitta ko'rsatkich orqali emas, balki bir nechta o'zaro bog'liq komponentlar orqali o'rganish imkoniyatini yaratadi. Bunday yondashuv, ayniqsa, gender guruhlarini o'rtasidagi farqlarni tahlil qilishda metodologik jihatdan muhimdir.

Tibbiyot talabalarining emotsional intellekti bo'yicha xalqaro tadqiqotlar natijalari gender farqlari masalasida bir xil xulosaga kelmagan. Ayrim tadqiqotlarda ayol talabalar emotsional intellekt yoki uning ayrim komponentlari bo'yicha yuqoriroq natijalarni namoyon qilgan bo'lsa, boshqa tadqiqotlarda umumiy emotsional intellekt bo'yicha statistik jihatdan sezilarli gender tafovutlari aniqlanmagan. Masalan, Saudiya Arabistonidagi tibbiyot talabalarini o'rgangan tadqiqotda ayol talabalar umumiy emotsional intellekt bo'yicha yuqoriroq natija ko'rsatgan. Boshqa tomondan, Gana tibbiyot maktabi talabalarida o'tkazilgan tadqiqotda erkak va ayol talabalar o'rtasidagi umumiy ko'rsatkich farqi statistik jihatdan ahamiyatli bo'lmagan.

Bunday farqli natijalar emotsional intellektidagi gender tafovutlarini universal va o'zgarmas xususiyat sifatida emas, balki tadqiqot ishtirokchilarining ijtimoiy-madaniy muhiti, ta'lim bosqichi, qo'llanilgan diagnostik metodika va emotsional intellektning qaysi komponenti o'rganilayotganini hisobga olgan holda tahlil qilish zarurligini ko'rsatadi. Tibbiyot va stomatologiya talabalarini olib borilgan tadqiqotlarda ham emotsional intellekt va empatiyaning ayrim komponentlarida gender farqlari kuzatilishi, biroq umumiy emotsional intellekt bo'yicha farqlar har doim ham bir xil bo'lmasligi qayd etilgan.

Shu nuqtayi nazardan, O'zbekiston tibbiy ta'limi sharoitida tibbiyot talabalarining emotsional intellektini gender kesimida o'rganish dolzarb ilmiy vazifalardan biridir. Ayniqsa, D. V. Lyusinning EmIn metodikasi va R. Bar-On modelini birgalikda qo'llash orqali emotsional intellektning turli komponentlarini kompleks baholash, gender guruhlarini o'rtasidagi farqlarni aniqlash va ikki diagnostik yondashuv natijalarining o'zaro muvofiqligini tekshirish tadqiqotning ilmiy ahamiyatini oshiradi. So'nggi tadqiqotlarda ham emotsional intellektni turli o'lchov vositalari orqali baholash natijalarining bir-biridan farq qilishi mumkinligi qayd etilib, o'lchov vositasini tanlash masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Tadqiqotning maqsadi — Qo'qon universiteti Andijon filialining 2–3-kurs tibbiyot talabalarida emotsional intellektning gender xususiyatlarini D. V. Lyusinning EmIn metodikasi va R. Bar-On modeli asosida kompleks empirik o'rganish, gender guruhlarini o'rtasidagi farqlarni aniqlash hamda ikki metodika orqali olingan natijalarni qiyosiy tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat:

emotsional intellektning psixologik mazmuni va tibbiy ta'limdagi ahamiyatini nazariy jihatdan tahlil qilish;
tibbiyot talabalarining emotsional intellektini D. V. Lyusinning EmIn metodikasi asosida baholash;

R. Bar-On modeli asosida emotsional-ijtimoiy kompetensiyalarning asosiy komponentlarini aniqlash;

erkak va ayol talabalar o'rtasidagi emotsional intellekt ko'rsatkichlarini qiyosiy tahlil qilish;

EmIn va Bar-On metodikalari natijalari o'rtasidagi statistik bog'liqliklarni aniqlash;

olingan natijalarning bo'lajak shifokorlarning kasbiy-kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi amaliy ahamiyatini asoslash.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi 168 nafar 2–3-kurs tibbiyot talabalarini misolida emotsional intellektning gender xususiyatlarini ikki diagnostik yondashuv — EmIn va Bar-On asosida kompleks o'rganish, ularning alohida komponentlari bo'yicha gender tafovutlarini aniqlash hamda ikki metodika natijalari o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklarni empirik jihatdan baholash bilan belgilanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Tadqiqot doirasida ko'plab adabiyotlar tadqiq etildi. Jumladan, zamonaviy tibbiyot amaliyotida shifokorning kasbiy muvaffaqiyati nafaqat klinik bilimlar, balki bemorlar bilan samarali muloqot qilish va o'z emotsiyalarini boshqarish qobiliyatiga bevosita bog'liqdir (Bitar et al., 2023). Bo'lajak shifokorlarning emotsional barqarorligi va hamdardlik ko'nikmalarini shakllantirish tibbiyot ta'limining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi, chunki stressli vaziyatlarda o'zini tuta bilish va bemor hissiyotlarini tushunish kasbiy faoliyat samaradorligini belgilaydi (Gaikina & Kharkova, 2021).

Shu bilan birga, emotsional intellektning rivojlanishi globalizatsiya va axborotlashgan jamiyat sharoitida shifokorlarning tezkor moslashuvchanligini ta'minlashda muhim "yumshoq ko'nikma" (soft skills) sifatida namoyon bo'ladi (Лембрик et al., 2026).

Tibbiy ta'lim jarayonida emotsional intellekt darajasining baholanishi shifokorlarning kasbiy yonib ketish xavfini kamaytirish hamda terapevtik hamkorlikni mustahkamlash uchun fundamental ahamiyatga ega (Hnatyshyn, 2025). Ushbu jarayonda gender omili muhim o'rin tutib, tadqiqotlar ayol shifokorlarning emotsional intellekt va empatiya

darajasi ko'pincha yuqoriroq ekanligini, bu esa ularning klinik muloqot va bemorlar bilan hamkorlikda ustunlikka ega bo'lishiga olib kelishi mumkinligini ko'rsatadi (Gouthami et al., 2026; Vetluzhskaya et al., 2019).

Shu bilan birga, yigit talabalarida o'z emotsiyalarini anglash va boshqarish bo'yicha o'ziga xos rivojlangan ko'nikmalar kuzatilishi mumkinligi, ularning klinik amaliyotda o'z hissiyotlarini ifodalash uslublarini takomillashtirish zaruriyatini ham taqozo etadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Emotsional intellektning gender xususiyatlari Bar-On modeli asosida tahlil etildi. Bar-On modeli 5 ta asosiy domen va 15 ta subkomponentdan iborat. Domenlarning mazmuni va O'zbekistondagi tibbiy ta'lim sharoitidagi ahamiyati quyidagi jadvalda keltirilgan.

Tadqiqot Qo'qon universiteti Andijon filialining 2–3-kurs tibbiyot talabalaridan iborat 168 nafar respondent (95 nafar ayol va 73 nafar erkak) ishtirokida o'tkazilgan. Emotsional intellektni baholashda D. V. Lyusinning Emln metodikasi hamda R. Bar-Onning Emotsional Kvotient Inventariga (EQ-i) asoslangan model qo'llangan. Bar-On modeli bo'yicha ko'rsatkichlar besh asosiy komponent kesimida qiyoslangan. Tahlilda gender guruhlar bo'yicha o'rtacha ko'rsatkichlar taqqoslangan.

1-jadval

Bar-On modelining asosiy komponentlari, subkomponentlari va ularning tibbiy faoliyatdagi ahamiyati

Asosiy komponent	Subkomponentlar	Tibbiy faoliyatdagi ahamiyati
Intrapersonal qobiliyatlar	O'z hissiyotini anglash, o'ziga ishonch, mustaqillik	O'z emotsional holatini tushunish va nazorat qilish, kasbiy mas'uliyatni his etish
Interpersonal qobiliyatlar	Empatiya, munosabatlarni qurish, ijtimoiy mas'uliyat	Bemor, uning yaqinlari va hamkasblar bilan ishonchli muloqot, jamoada ishlash
Stressni boshqarish	Impulslarni nazorat qilish, stressga chidamlilik	Og'ir klinik holatlarda xotirjamlik va samarali qaror qabul qilish
Adaptivlik	Vaziyatni baholash, muammoni hal qilish, egiluvchanlik	O'zgaruvchan klinik sharoitlarga moslashish
Umumiy ruhiy holat	Optimizm, hayotdan qoniqish	Kasbiy motivatsiyani saqlash va burnoutning oldini olish

2-jadval

Bar-On modeli komponentlari bo'yicha emotsional intellekt ko'rsatkichlarining gender guruhlar kesimidagi qiyosiy tahlili

EI komponenti	Ayollar (n=95)	Erkaklar (n=73)	Farq
Intrapersonal qobiliyatlar	4,1	3,8	+0,3
Interpersonal qobiliyatlar	4,3	3,9	+0,4
Stressni boshqarish	3,7	4,0	-0,3
Adaptivlik	3,9	4,0	-0,1
Umumiy ruhiy holat	4,2	4,1	+0,1
Yakuniy emotsional intellekt indeksi	4,04	3,96	+0,08

Manba: muallif tomonidan o'tkazilgan tadqiqot ma'lumotlari asosida, Bar-On modeli bo'yicha.

Tadqiqotda jami 168 nafar tibbiyot yo'nalishi talabasi, shundan 95 nafar qiz (56,5%) va 73 nafar o'g'il (43,5%) ishtirok etdi. Respondentlarning emotsional intellekti Bar-On modeli asosida beshta asosiy komponent bo'yicha tahlil qilindi.

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, intrapersonal qobiliyatlar bo'yicha qiz talabalar 4,1 ball, o'g'il talabalar esa 3,8 ball o'rtacha ko'rsatkichga ega bo'lgan. Farq 0,3 ballni tashkil etadi. Bu ko'rsatkich qiz talabalar guruhida o'z emotsiyalarini anglash va ifodalash bilan bog'liq xususiyatlarning nisbatan yuqoriroq ekanligini ko'rsatadi.

Interpersonal qobiliyatlar bo'yicha eng katta gender tafovutlardan biri kuzatiladi. Qizlarda o'rtacha ko'rsatkich 4,3 ball, o'g'illarda esa 3,9 ballni tashkil etgan. Farq 0,4 ball bo'lib, ushbu komponentda empatiya, shaxslararo munosabatlarni shakllantirish va boshqa insonlarning emotsional holatini anglash bilan bog'liq ko'rsatkichlar qizlar guruhida yuqoriroq ekanligini ko'rsatadi. Fayldagi dastlabki tahlilda ham aynan interpersonal komponent gender guruhlar o'rtasidagi eng katta farqlardan biri sifatida qayd etilgan.

Stressni boshqarish komponentida esa, aksincha, o'g'il talabalar ko'rsatkichi yuqoriroq bo'lgan: mos ravishda 4,0 va 3,7 ball. Farq 0,3 ballni tashkil etadi. Bu komponent impulslarni nazorat qilish va stressli vaziyatlarda emotsional barqarorlikni saqlash bilan bog'liq.

Adaptivlik bo'yicha natijalar deyarli bir xil: qizlarda 3,9 ball, o'g'illarda 4,0 ball. Farq atigi 0,1 ballni tashkil qilgani sababli ushbu komponent bo'yicha gender guruhlar o'rtasida katta tafovut kuzatilmaydi.

Umumiy ruhiy holat bo'yicha ham natijalar bir-biriga yaqin: qizlarda 4,2 ball, o'g'illarda 4,1 ball. Farq 0,1 ballni tashkil etadi.

Yakuniy emotsional intellekt indeksida qiz talabalar 4,04 ball, o'g'il talabalar esa 3,96 ball natija ko'rsatgan. Farq 0,08 ball bo'lib, umumiy ko'rsatkichlar bir-biriga yaqinligini ko'rsatadi. Shu sababli genderni emotsional intellektni belgilovchi yagona omil sifatida talqin qilish to'g'ri bo'lmaydi.

XULOSA

Bar-On modeli asosidagi tahlil shuni ko'rsatdiki, gender farqlari mavjud, ammo ular muayyan domenlarda namoyon bo'ladi va umumiy EI darajasiga katta ta'sir ko'rsatmaydi. Tibbiy ta'lim jarayonida gender xususiyatlarini hisobga olib, individual va guruh rivojlanish dasturlarini joriy etish kelajak mutaxassislarning emotsional barqarorligini oshiradi.

Olingan natijalarning amaliy ahamiyati tibbiyot talabalarining emotsional kompetensiyalarini rivojlantirishga differensial yondashish zarurati bilan belgilanadi. Tibbiy ta'lim jarayonida empatiya, faol tinglash, emotsiyalarni anglash va boshqarish, stressga chidamlilik, adaptivlik hamda muammoli klinik vaziyatlarda konstruktiv qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiruvchi treninglar, simulyatsion mashg'ulotlar va case-based ta'lim usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq. Faylda ham empatiya, stressni boshqarish, adaptivlik va psixologik qo'llab-quvvatlash bo'yicha tegishli amaliy yo'nalishlar belgilangan.

Tadqiqot natijalari bo'lajak shifokorlarda emotsional intellektni rivojlantirishda genderni mutlaq belgilovchi omil sifatida emas, balki individual-psixologik xususiyatlar bilan birgalikda hisobga olinishi lozim bo'lgan omillardan biri sifatida ko'rib chiqish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi. Emotsional intellektning alohida komponentlarini rivojlantirishga qaratilgan tizimli psixologik-pedagogik yondashuv bo'lajak shifokorlarning bemorlar bilan samarali kommunikatsiyasi, emotsional barqarorligi va kasbiy-kommunikativ kompetensiyasini takomillashtirish uchun muhim amaliy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bitar A., Amnelius L., Kristoffersson E., Boman J. Emotional Intelligence Among Medical Students in Sweden – A Questionnaire Study // BMC Medical Education. – 2023. – Vol. 23. – Article 603. – DOI: [10.1186/s12909-023-04570-0](https://doi.org/10.1186/s12909-023-04570-0).
2. Gaikina M. Y., Kharkova O. A. Researches of Emotional Intelligence and Empathic Abilities in Medical Students // Azimuth of Scientific Research: Pedagogy and Psychology. – 2021. – Vol. 10, No. 1. – P. 54–56. – DOI: [10.26140/anip-2021-1001-0011](https://doi.org/10.26140/anip-2021-1001-0011).
3. Lembryk I. S., Merena R. I., Dutchuk O. V., Shatynska T. V., Zhyliak O. V., Tsytsiura O. O. Поняття емоційного інтелекту в контексті підготовки студента-медика [The Concept of Emotional Intelligence in the Context of Medical Student Training] // Буковинський медичний вісник. – 2026. – Vol. 30, No. 1. – P. 151–156. – DOI: [10.24061/2413-0737.30.1.117.2026.23](https://doi.org/10.24061/2413-0737.30.1.117.2026.23).
4. Hnatyshyn I. S. Development of Emotional Intelligence and Empathy Among Students of Higher Medical Education // Medical Education. – 2025. – No. 4. – P. 24–28. – DOI: [10.11603/m.2414-5998.2025.4.15831](https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2025.4.15831).
5. Vetluzhskaya M. V., Abramova A. A., Serdakova K. G., Bykova E. E., Khammatova R. S., Shurupova R. V. Characteristics of Emotional Intelligence and Empathic Abilities in Medical Students // Integration of Education. – 2019. – Vol. 23, No. 3. – P. 404–422. – DOI: [10.15507/1991-9468.096.023.201903.404-422](https://doi.org/10.15507/1991-9468.096.023.201903.404-422).
6. Gouthami B., Priya D. V., Murthy P. S., Chaudhury S. Emotional Intelligence Assessment in Undergraduate Medical Students: A Cross-Sectional Study // Industrial Psychiatry Journal. – 2026. – DOI: [10.4103/ipj.ipj_129_25](https://doi.org/10.4103/ipj.ipj_129_25).
7. Sundararajan S., Gopichandran V. Emotional Intelligence Among Medical Students: A Mixed Methods Study from Chennai, India // BMC Medical Education. – 2018. – Vol. 18. – Article 124. – DOI: [10.1186/s12909-018-1243-8](https://doi.org/10.1186/s12909-018-1243-8).
8. Graf J., Smolka R., Simoes E., Zipfel S., Junne F., Holderried F., Wosnik A., Doherty A. M., Menzel K., Herrmann-Werner A. Communication Skills of Medical Students During the OSCE: Gender-Specific Differences in a Longitudinal Trend Study // BMC Medical Education. – 2017. – Vol. 17. – Article 75. – DOI: [10.1186/s12909-017-0913-4](https://doi.org/10.1186/s12909-017-0913-4).
9. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. – New York: Bantam Books, 1995.
10. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. Models of Emotional Intelligence // Handbook of Intelligence / ed. by R. J. Sternberg. – Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
11. Salovey P., Mayer J. D. Emotional Intelligence // Imagination, Cognition and Personality. – 1990. – Vol. 9, No. 3. – P. 185–211.
12. Люсин Д. В. Современные представления об эмоциональном интеллекте // Психологическая диагностика. – 2004.
13. Rabiev B. B. Regional, Social, and Psychological Aspects of Women's Labour Migration in Uzbekistan // MSW Management Journal. – 2026. – Vol. 36, No. 1s. – P. 2757–2760. – DOI: [10.7492/w4ar9z60](https://doi.org/10.7492/w4ar9z60).
14. Люсин Д. В. Новая методика для измерения эмоционального интеллекта «ЭМИн» // Психологическая диагностика. – 2006. – № 4.
15. Bar-On R. Bar-On Emotional Quotient Inventory: Technical Manual. – Multi-Health Systems, 1997.
16. Rabiev B. B. Children's Health in Migrant Families: Gender and Care Dynamics // Central Asian Journal of Medical and Natural Science. – 2026. – Vol. 7, No. 2. – P. 184–189. – DOI: [10.51699/cajmns.v7i2.3136](https://doi.org/10.51699/cajmns.v7i2.3136).
17. Petrides K. V. Emotional Intelligence Theory and Measurement. – London, 2009.
18. Schutte N. S. Emotional Intelligence and Interpersonal Relations // Journal of Social Psychology. – 2001.
19. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии. – Новосибирск, 2011.
20. Реан А. А. Психология личности. – Санкт-Петербург: Питер, 2018.
21. Бодалев А. А. Психология общения. – Москва, 2002.
22. Rabiev B. B. Women's Migration and Childhood Illness: Social Determinants of Health // Journal of Family Medicine and Health Care. – 2026. – Vol. 12, No. 2. – P. 27–32. – DOI: [10.11648/jfmhc.20261202.11](https://doi.org/10.11648/jfmhc.20261202.11).
23. Шадриков В. Д. Психология деятельности и способности человека. – Москва, 2013.